

356 indexes
1 2 SEP 1939

Card 13193

C. M. Mokgohlwe.

356 (4)

~~7/3/8/88~~

5 1/2 p

8/6

K34/28

pp. 1-7

Letlawa.

Ditj dikxoši tša setšhaba sa Moletlane, xa selptiela xa di bolokwe felo xotee le batho fela. Xo na le felo, ka kua utle xa motse mo di bolokwaxo xona, felo fao xo be thwe ke "letlaweng" xoba "tlaweng" ka xobane lebala leo ka noši le bitšwa letlawa. Ke xona mo xo bexo xo dumelwa (le byale xo sa dumelwa ke ba langwê) xore ke mo xo lexo medimo ya setšhaba.

Ka mokwala le molao wa setšhaba se kxoši xe a biditšwe (a hwile) xo tšea lebaka le letelele xo sa tsebye ke setšhaba xore kxoši o biditšwe. ~~Ke~~ be xo dirwa byale mabakeng a le batho ba seso ba akxola mekwa e mepa ya Makxowa, le ona Makxowa a seso a ba le xo dirwana le maxosi a batho mo ditabeng tša puso. Ke kxoši a biditšwe xo be xo fele xo thwe: "kxoši o a babya." Xo dirwa byalo xo fihlela xe xo fetile lebaka la dikwedi, ~~e be xona xo bexwaxo xore~~ "kxoši o biditšwe," xona be setšhaba ka moka banna, basadi le bana ba a lla (le xe ba lle nuri ka nthša mexokšo) ba xoweletša mo ba lexo xona, basadi xe ba ya mokeng, le xe ba bya, masemong, xo boweng, kxonyeng, ka xohle xo kwala mantšū a kxoweletšo a sellō sa xo lla kxoši. Xo emelwa ~~ka ditš~~ (hloloxwa) ka dikxoro. Batho ba ba yaxo maemong, ba sepela ka maoto, xe ba sa le kxojana le motše wa mosatē ba be ba swanetše xo kxobokana, ba thšoloxe sellō ba sa mahlomola-pelo, ba balabala; monna a ntše a re: "Bababeee! Sebata-kxomo! Mabêlê!" le tše dingwê. Ba dira byalo xo fihlela xe ba tšena kxoro ya mosatē. Xe motho a be a ka tšena ka kxoro ya mosatē a sa ope mokxoši wa sellō e be e le ~~moto~~ namane-tona ya molato-lato, wa mabolêlêlwa-ruri, o be a lefišwa kxomo.

Dikxozi di be di bolokwa bošexo; komme xapê xo be xo sa dumelelwe xore kxozi a ka hwa a le nozi. Xe a hwile, xo be xo tšewa e mongwê wa bakxômana ba ba bexo ba le Kxaufi-ufi le madi a boxozi, a bolawa kutamong xo thwe a be mosamêlô (mosamô) wa kxozi. Felô fa xo bitšwako "tlaweng" xo be xo sa dumelelwe xore motho a ka ya xôna le xe e le xo feta kxaufi le xôna mo lebakeng la moxare o ~~mokxo~~ mokolo ka sekxalêla, le xe e le moraxô xa phirimô ya letoatêi

Ko bewa kxozi boxoziing.

Kxozi xe e hwile o be a swanetšê xo latêlwa ke morwa wa xaxwê ~~ye~~ mokolo mo boxoziing. Xe morwa wa xaxwê a ~~be~~ sa le e monyane xaxolo, xo nyakêwa monn'axo kxozi, xoba e mongwê e a lexo kxaufi le boxozi xore a swarêlê kxozi-kxozi setulo xo fihlêla xe a koodile. Xe a xoodile, a swanetšê xo tšea boxozi o xatišwa bolôkô, ke xore ešena kxozi mphsa o swanetšê xo nthša pholo e nthšo e išwe kxorong, banna ~~ba~~ ba bathšaba ba phuthexile, e hlabiwe, ka lona letoatêi leo e bexilwexo ka lona, e se k'ya be ya rōbala xore e hlabiwe ka le le latêlako; komme xe e hlabilwe, e a apewa mo kxorong e lewa ke banna ba sethšaba mo kxorong; mong wa yōna o fiwa hlôkô ya yōna. ~~xore a ikapee~~ le kxōana (tona) ya kxōro xe a swanetšê xo tšena lexatong la tataxwê, o dira ka ōna mokwê a ~~wa~~ o ~~xatišwa~~ o xatišwa bolôkô. Xo hlaba kxomo ye, le xo ja nama ya yōna ke byōna bohlatse bya xore kxozi xoba tona ke ya kxōro ya xore le xore ke mokêtê. Xe e kxozi ya sethšaba morêrô xa o felele fao; xo kxethiwa letoatêi, xo tšebiwe matona ohle a dikxōro tša sethšaba xore ka peo ya kxozi e tla ba ka kxwedi ya xore (xo bewa leina la kxwedi). Ka letoatêi matona le batho ba a phuthêka; kxozi e mphsa e bewa sepaxareng

mo selebeneng sa batho bohle. Xona fao ba baxolo ba sethsaba ba mo apesä Kobö ya sebata — nkwê xoba tau. Kxadi e kxolo (Kxaitšedi wa tataxwê o mo nea sefoka mo seatleng, a be a mo apesä pheta ya ~~thead~~ thaxa. Dirëtö ~~ke~~ xona fao xa hllokwe. ~~Köbö~~ Kobö ye aya sebata e šupa xore xo tloxa mo letsatsing leo mmêwa-boxosi ~~ke~~ xa a hlwe e le motho fêla, eupya ke tau, xoba sebata, o a loma. Sefoka se šupa xore ke yêna modimo o moxolo wa sethsaba; le seletswana sa maxaxana se a se filwexo mo seatleng se šupa xore o filwe matla le thwanêlô ya xo bolaya ba ba diraxo bobé mo sethsabeng.

Xo boloka balu

Mokwa ~~mo~~ wa xo boloka balu mo sethsabeng sa Moletlane xa sebetšela ke ôna wo: Xe motho a hwile, pele a šesô a bolokwa xo swanetšê xo tšelwa xore ke lešika lefe, ba x'abö ba tšwa thokö epe. Xa a robatšwe, xa pathamišwe, * xa kamamišwe, eupya o a kotamišwa, sefahlo ka mo lebitleng (moleteng) wa ntikundiku, sefahloxö sa xaxwê se lebišwa thokong ye ba x'abö ba tšwaxo xona xe ba tla mo ba lexo xona. Ka baka leo ba e lexo bôna-bôna ba xa Kekana le Matebele a mantši ba lebišwa thokong ye ya maxareng a bonwa le bohlabatsatšê felö fa xo thwexo ke Hlôxö-tlou (Bethal) xo lebana le (Bethal) ka xobane xe ba tsêna mo lefaseng leo ba rotaxile thokong yeo. Xe xo ~~sa~~ be xo sa tšelwa thokö ye mohu a tšwaxo xona, xona o be a sa epelwe byaloka ba bohle, eupya a epelwa mo khuviting xoba leribeng la noka ka khulofelö ya xore o tla mo ya kua noka e yaxo xona. Monna: Xe xo hwile monna e a naxo le lešaka la dikxomo o be a swanetšê xo bolokwa ~~mo~~ ka mo lešakeng, sefahloxö se lebišwa kua ba tšwaxo xona.

Xe a se na lesāka la dikxomo, o be a bolokwa ka ntlē xa motse, e seo kxolē. ~~Pele xe a sešo a~~ Xe motho a swanetše xo bolokwa ~~xa~~ xo be xo sa dumelwe xore xo lliwe tiro ya polokō e sešo ya phithēxa. Xo fetswa tšohle pele (xobane motho o be a bolokwa xe a sa tšō kxaoxa Xe a nyaketswe ntlō (lebitla). Xe e le monna yo a naxo le basadi ba bantēi xo be xo thšēlwa mabēlē ka mo moxopong xoba sebyana se a bexo a jēla mo sōna, xomme xe banna ba mmolokile, sebyana tšē le tšē dingwē tšē a bexo a jēla ka mo tšōna di thubiwa (phšatliwa) mo xare xa lapa la mosadi e moxolo, xōna sellō se a thōmēxa se se ; thšōō

Mosadi: Mosadi o be a bolokiwa xōna mo motseng, fēla e seo ka mo lesākeng byaloka monna, le xe xo be xo na le dikxomo ka xa xaxwē.

Ngwana: Ngwana o ~~o~~ monyenyane o be a bolokiwa ka mo lapeng; ~~o~~ lesea ~~ka~~ le ka mo leobong le be le bolokiwa. Xe e le lefolotsana, xoba a tla a šetšē a hwile o be a ~~o~~ bolokwa xōna ka mo ngwakong, xo thwe o ~~thwe~~ ^{hwile} a sešo a bōna letšatši.

Lesōxana: Xe motho a be a ka hwa a sa le lesōxana le le sešō xo la tšea mosadi la ba le ngwana, o be a roxakiwa xe a bolokwa. Ba mo thšūma ka seša ka mo moteteng (maraxong) ba mo thswirinya, ba mo ro~~ka~~ka, ba se o sepetšē a sešo a ~~thwe~~ dira pen. Monna le mosadi ba be ba dumedišwa xo thwe ba sepele xabotse, ba lokisetsša ba ba šetšexo madulō, eupya lesōxana lōna le roxakiwa xabohlotkohloto.

Setopo se be se sa nthšīwe ka sefērō (~~gote~~) mojakō wa lapa; eupya lefao le rutliwa ka thokō xa photo, setopo se nthšīwa ka lesōba leo xo thwe: ~~motho~~ phiri e šwahlile, ya tšea motho

Xo llêla mohu

Mosadi xe a hvetšwe ke monna o mo llêla lebaka la ngwaxa ka xo fšaisalêlwa — o tlôla mahura a a hlakantswexo le mosidi mo xohle; masêka a masto le a matsôkô o a rolwa ke basadi ba bangwê ba ba lexo bahlôlôxadi, ~~mo~~ ~~xe~~ ~~x~~ ~~x~~ moraxotšuyana xa lehu; o apeswa le letlalô la pudi le lenthsonyana le le kxakxathetšexo mahura a a ~~hlak~~ hlakantswexo le mosidi; lona le lèpêlêlêla ~~ta~~ mo lehlakoreng; hlôxô e fapiwa ka ~~letlô~~ letlalônyana le lesêsane la sexaxabi; o a ššimšša xe a lebya; xa xo selô sa bothakxa se a se aparaxo le xe e le xo se bea mmeleng. Mahura a a a tlotšexo xe letsatši le fšša a a nyaxa, a ele, a mo hlotšê khupô ka ~~xe~~ ~~fêlê~~ a xobane a ka be a tsêna le ka mo mahlong; xe e le marexa a a thêna, a mo tonyetša; ka xo riapo ke xore motho yo o kwešwa bohloko. Xa a boledišwe ke batho bêla le xe a tšwetšê ntlê ka xo ya nokeng le xe e le ~~maxo~~ masêmang. Xe a ~~tlô~~ tsoxa ka sellô, a be a robale ka sôna. Bana le bôna ba phela-ka xo beolwa moriri. Mohlôlôxadi yo xa xo monna yo a ~~swan~~ ka tsênaxo xo yêna pele xa xe a ššô a alafiwa (yêna mosadi yo).

Xe monna a hvetšwe ke mosadi o a phela ~~ka~~ xo beola hlôxô a šadiša moriri ~~o~~ ka bošesane xo dikološa hlôxô; le yêna o alafiwa pele xe a ^{na le xo} tsêna mo basading.

Ngwana o llêlwa ka xo beolwa, xo šadišwa moriri o mosêsane xo dikološa hlôxô. Bohle ba ba lexo ba leloto xoba lesika la-bo mohu ba mo llêla ka xo beolwa meririya hlôxô.

Meila e mengwê.

pejorant
 Mosadi xoba Kxarebê xe a le lettadi ke xore a riboxa xa a swanele xo tsêna ka mo xo lexo molwetšai, ke xore xe a sa le mo ~~ka~~ dikxweding, ya pele xo fihla xo ya ~~bo~~ bohlan; xo thwe a ka xata molwetšai, bolwetšai bja se ke bya ~~fo~~ fokotšexa; mohlomong molwetšai a ka be a hwa, xoba a fola xe ^{mosadi} ~~motho~~ yo a belexile. Le monna yo a lexo moxatš'a mosadi yo, yo xapê mpa ya e lexo ya xaxwê xa a swanêla xo tsêna ka mo xo lexo balwetšai ba ba babyaxo xaxolor xe mosadi wa xaxwê xoba yo a mo folexo mpa a riboxaxo.

sig
 Xe xo na le motšwetšai xoba molwetšai yo a babyaxo xaxolo xo bewa lephetô (Kôta e rapalatašwa mo lapeng xo lebana le mojakô o molwetšai a lexo ka mo xo ôna). Basadi ~~fo~~ ba molwetšai fêla, le bakxalabyê ba basadi ba bôna ba sa hlwexo ba bêlexa, le bakxekolo ba ba sa hlwexo ba belexa, le basimane le basetsana ba ba sešôxo ba raola bôna ba ka thsela lephetô le. Banna ba bafsa, basadi ba bafsa, masôxana le makxarebê, basimane le basetsana ba baxolo xa ba swanele xo thsela lephetô le, xaxolo xe motho a riboxa.

pej
 Mosadi xe a le moimana xa a swanele xore xe a fciêla lapa xoba ntlo a lesa ditlakala di kxobona mo monyako xoba seferong a sa di olele. Xo thwe a ka tlo thawenyêxa mo pelexong ya xaxwê.

Basadi ba bafsa ba ba sa bêlexaxo le makxarebê le basetsana ba ba šetsêxo ba ~~ba~~ raotšê xa ba je nama ya lifolotsana le xe e le ya kxomo xoba pudi ye e rapoletšwexo (exo hweditšwexo e na le namane ka teng).

gathli
ka
 Basadi ba bafsa ~~ba~~ ba ba sa bêlexaxo, le makxarebê le basetsana ba ba raotšêxo xa ba swanêla xo ~~tsêna~~ tsêna-tsêna ka lesakeng la dikxomo ka xo rata, xe e se xe ~~ba~~ basetsana ba e le badišai ba tšona.

Bolôkô bja dikxomo xa bo tšewe ~~xa~~ ka mo lesakeng xe dikxomo di šetsê di tšwêlê. Bo tšeiwa lebakeng la xe xo xamiwa fêla.

aloboro
ka
 Xa xo dumelêlwe xore motho a re xe a hlola monyane xa thošê le mafopa a hlôxô; xo thwe o tla tšwala ngwana e a se naxo ~~ba~~ moriri.

line f
x-sullery

Xe monna a ~~swala~~ ^{tswetse} ugwana ka mo lapeng le lengwe
le e seko la xawê e le ka ntlê ka xa xo dumelêlwa ke
mong wa lapa ^{e leko monna} leo, o ~~lefiswe~~ & lefa ka kxomo.

Xe lesókana le ~~swala~~ ^{tswetse} ugwana mo lapeng
le lengwe ka ntlê xo tumelêlô ya mong wa lapa leo, e
lexo monna, o lefa ka kxomo. Le a tswetse ugwana le
kxarebê ka ntlê xa tseeô, o lefa kxomo.

Xe lešoboro (mosimane ^e ya ~~swala~~ ^{sêšoxo} ~~swala~~ a bolotawa)
a tswetse ugwana ka ntlê xa tumelêlô ya batswadi & le
xa a lefiswe, ka kobane lešoboro xa le kaiwe xore ke
motho & e a phethelelo, epya o kajwa xore ke
mpya, xomme mpya xe e sentse xa e lefiswe selo xa e se
xo itlwa.

mos
pff
me

Xe mosetsana a ka swara ugwana a ~~swala~~ a ~~swala~~ ya
komeng ya basadi, xe kôna e tšwa ~~o~~ o & kxethollwa
mo baleng (~~bas~~ ^e basetsana ba ba ~~swala~~ wetswaxo) ka xo se
tšwešive dikxakô tse di swanaxo le tša ba ba
sêšoxo ba swara bana.

End. 5.356

C. M. Mokgohlwe,
Berlin Mission School.

P. O. Woyenthin,
via Heidelberg Zul.